

УДК 343.9(477)

О. М. ОЛІЙНИК,

здобувач

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ДЕТЕРМІНАЦІЯ НЕЦІЛЬОВОГО ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Проаналізовано криміногенні чинники нецільового використання бюджетних коштів у Збройних силах України. За критерієм їх характеру чинники класифіковано на соціально-економічні, нормативно-правові та організаційно-управлінські.

Ключові слова: детермінація, криміногенні чинники, причини та умови, нецільове використання бюджетних коштів, Збройні сили України.

Актуальність злочинності у сфері бюджетних правовідносин визначається положенням Конституції України (ст. 95) про справедливий та неупереджений характер розподілу суспільного багатства між громадянами, цільове спрямування видатків Державного бюджету України та забезпечення його збалансованості. При цьому нецільове використання бюджетних коштів стало одним із найпоширеніших проявів цієї злочинності. Кримінальна відповідальність за нього передбачена у ст. 210 КК України. Це негативне явище соціальної дійсності має високу латентність, заподіює державі та суспільству матеріальну шкоду, яка обчислюється десятками мільярдів гривень. Вказана обставина означає, що його наслідки негативно позначаються не лише на окремих галузях національної економіки, але й на кожному члені суспільства. Держава через бюджетні розкрадання не може у повному обсязі забезпечити соціальні й економічні конституційні права громадян.

Нецільове використання державних фінансів у Збройних силах України (далі – ЗС) представляє особливий кримінологічний інтерес. Це пояснюється тим, що через розкрадання сотень мільйонів бюджетних коштів українська армія не у змозі у повному обсязі виконати поставлені перед нею завдання з охорони державних кордонів і збереження територіальної цілісності України. Особливо гострим це питання є у період проведення антитерористичної операції на Донбасі, коли фактично вирішується майбутнє нашої країни.

Проблеми запобігання цьому економічному явищу в Україні досліджували різні фахівці у галузі наук кримінально-правового циклу. До них можна віднести А. В. Баб'яка, О. З. Гладуна, Н. О. Гуторову, З. Б. Живко, П. І. Зінова, А. О. Йосипіва, В. В. Кулакова, В. В. Леня, С. І. Марко, С. С. Мірошніченка, Ю. С. Наз-

ра, В. М. Руфанову, І. А. Сікорську, Р. Л. Степанюка, О. О. Титаренко, О. В. Тихонову та ін. Однак питання обмеження поширеності злочинів, передбачених ст. 210 КК України, які вчиняються у ЗС, у працях цих учених не розглядалися. Це свідчить про недостатнє кримінологічне вивчення явища нецільового використання бюджетних коштів у військовій сфері.

Метою наукової статті є аналіз криміногенних чинників, які детермінують використання у ЗС бюджетних коштів не за цільовим призначенням.

Задля структурування, легкості сприйняття та зручності наукового опису класифікуємо детермінанти нецільового використання бюджетних коштів за їх характером на: соціально-економічні, нормативно-правові та організаційно-управлінські.

Соціально-економічні криміногенні чинники, на думку деяких кримінологів, мають породжуючий характер. Це пояснюється тим, що саме соціально-економічна природа злочинності у сфері економіки та її проявів обумовлює її генетично-каузальну залежність від розвитку економічної системи. Остання, у свою чергу, природно має чимало протиріч [1]. Указана теза цілком підтверджується результатами проведеного нами емпіричного дослідження. Зокрема, під час проведення анонімного опитування працівників прокуратури з нагляду за додержанням законів у воєнній сфері основними криміногенними чинниками, що зумовлюють нецільове використання бюджетних коштів у ЗС, названо саме низький рівень матеріального та соціального забезпечення військовослужбовців офіцерського складу. На це вказало 40,3 % респондентів. Розглянемо недоліки розвитку сучасної економіки України на макро- та мікрорівні більш детально.

За останні роки у нашій державі сформувалося значне негативне сальдо зовнішньоторговельного балансу товарів. Воно за мінімальними підрахунками складає понад 15 млрд дол. США [2, с. 23, 24]. Це значною мірою негативно позначається на національній економіці та її окремих сферах, включаючи військову. Якщо протягом 2010–2011 рр. середньорічний показник динаміки ВВП в Україні складав + 4,7 %, то, починаючи із середини 2012 р., він стрімко скорочується. Динаміка ВВП у 2012 р. склала лише + 1,4 %. За цим показником ВВП України виявився найгіршим серед усіх країн СНД [3].

Перелічені негативні обставини значною мірою заважають модернізації соціально-економічної сфери, сприяють подальшій руйнації вітчизняної економіки та зубожінню населення. В нашій державі спостерігається загрозливе майнове розшарування суспільства. За офіційними даними, близько половини українців відносяться до категорії бідних, а 70 % нашого суспільства можна назвати незабезпеченим класом. Доходи між багатими та бідними прошарками громадян відрізняються у 45 разів (!). Для порівняння, у європейських країнах ця різниця у десять разів менша [4].

Попри загрозу для національної безпеки України економічну ситуацію у державі на початок 2014 р. налічується 18 мільярдів у доларовому еквіваленті. Їх загальний статок сягає 50 млрд дол. США [5]. Не дивно, що наша країна є і лідером щодо обсягу коштів, у тому числі що використані не за цільовим призначенням, які перераховані до так званих офшорних зон.

Перелічені негаразди сучасного стану української економіки у концентрованому виді позначаються на військовій сфері. Остання вже багато років поспіль фінансується державою лише на 60–65 % [6]. Через це багато напрямів діяльності Міноборони України асигнуються із Державного бюджету України не у повному обсязі. Вказана обставина позначається на утриманні особового складу ЗС, його соціальному й економічному забезпеченні. Особливо це стосується військовослужбовців старшого та вищого офіцерського складу, які виконують організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські функції, тобто можуть бути розпорядниками бюджетних коштів та використовувати їх не за цільовим призначенням. Так, станом на 2013 р. середній рівень оплати праці військовослужбовців контрактної служби є нижчим за середній рівень заробітної плати по Україні. Обіцянки керівників Міноборони України про середню зарплату військовослуж-

бовців-контрактників в еквіваленті 750–800 дол. США виявились невиконаними. Порівняння коштів, що витрачаються в нашій державі та європейських країнах з розрахунку на одного військовослужбовця, показують значне відставання України у цьому відношенні. Якщо в Україні на одного військовослужбовця у середньому витрачається 9 тис. євро щороку, то найгірший результат країн ЄС мінімум у два рази більший (у Болгарії – 18 тис. євро) [7].

На думку фахівців Центру Разумкова, в подібній ситуації про патріотизм людей ні у якому разі не може йтися – лише про тимчасове працевлаштування [8]. Це стосовно солдат та сержантів. Для військовослужбовців старшого та вищого офіцерського складу, які за посадою здатні розпоряджатися виділеними бюджетними коштами, вказана обставина є не менш актуальною, бо в них матеріальні вимоги порівняно із звичними солдатами, вочевидь, є більш завищеними через їх соціальний статус, військове звання, вік тощо.

Окрім зарплатні вже традиційно нагальною соціально-економічною проблемою для військової сфери є забезпечення військовослужбовців житлом. За даними Спілки офіцерів України, із майже 180 тис. українських військовослужбовців 45 тис. не мають власного житла [9]. Це означає, що для кожного четвертого захисника Батьківщини квартирне питання є надзвичайно актуальним. Виходячи з цього, не слід виключати намагання деяких офіцерів придбати власне житло за рахунок бюджетних коштів, що були використані не за цільовим призначенням.

Вищевикладене показує, що, з одного боку, соціально-економічні криміногенні чинники безпосередньо впливають на відтворення та подальше поширення явища соціальної дійсності, яке досліджується. З іншого, – нецільове використання бюджетних коштів у ЗС сприяє суттєвому обмеженню матеріальних та ресурсних можливостей української армії. Через це не забезпечуються у повному обсязі соціальні права військовослужбовців, включаючи тих із них, які безпосередньо розпоряджаються бюджетними коштами. Вказане свідчить про взаємодетермінуючий характер цього явища із суто економічними негативними проявами у військовій сфері.

Особливий науковий інтерес представляє аналіз механізму впливу соціальної незахищеності військовослужбовців на мотивацію вчинення нецільового використання бюджетних коштів у ЗС. На думку окремих психологів, за умови тривалої неможливості задоволення

людиною своїх матеріальних потреб у неї може виникнути економічна депривація, тобто реальна відсутність чи обмеженість матеріальних засобів для нормальної чи уявної життєдіяльності людини. Вона виявляється у неможливості задоволення матеріальних потреб, які вимагає і на які претендує людина або через свій соціальний статус, чи в силу порівняння себе з іншими, більш успішними членами суспільства. Тривала ж економічна депривація (2–7 років) може викликати фрустрацію, коли людина визначає для себе уявну перешкоду на шляху забезпечення економічних потреб. Незадоволена потреба є виток пошукової активності: здійснюється пошук предмета, спроможного задовольнити потребу [10, с. 134–136].

У зв'язку із цим низький рівень соціального забезпечення військовослужбовців в Україні природно призводить до економічної депривації їх певної частини. Особливо це стосується військовослужбовців старшого та вищого офіцерського складу. У них є завищеними як реальні, так і уявні матеріальні потреби. Тому означене сприяє формуванню, зокрема у службових осіб, які є розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, специфічної підвищеної споживацької психології. Вона спрямована на отримання звичних матеріальних атрибутів сучасної успішної і ділової людини: великий будинок, престижний автомобіль, статусні речі, комфортне дозвілля та ін. Для службових осіб ЗС, які є представниками переважно розпорядників мільярдних бюджетних коштів першого та другого ступеня, одним із засобів задоволення завищених і переважно уявних матеріальних потреб є саме використання бюджетних коштів не за цільовим призначенням.

Криміногенні чинники *нормативно-правової* спрямованості виявляються в існуванні комплексу недоліків та пробілів чинного законодавства України, які так чи інакше обумовлюють каузальну дію соціально-економічних детермінантів. При цьому нормативно-правові чинники нецільового використання бюджетних коштів у ЗС можна розділити на кілька груп залежно від галузі законодавства, де вони діють:

1) у галузі бюджетного законодавства (відсутність, зокрема у ст. 119 Бюджетного кодексу України, вичерпного переліку діянь, що вважаються нецільовим використанням бюджетних коштів; недосконале визначення у ст. 116 БК України поняття «бюджетне правопорушення» [11]; непередбачуваність правових норм, що визначають право фінансового контролюючого суб'єкта на заходи примусу; не-

прийняття положень щодо можливості у Держфінінспекції обирати методи контролю з економічними наслідками, такі як: аудит, аудит ефективності, фінансовий аудит виконання місцевих бюджетів [12] та ін.);

2) у галузі податкового законодавства (невведення у дію імперативної норми про обов'язковість декларування громадянами своїх доходів, за виключенням окремих випадків, закріплених законодавством. За результатами емпіричного дослідження, нецільове використання бюджетних коштів поширене у діяльності усіх розпорядників бюджетних коштів ЗС. Тому ця пропозиція до змін податкового законодавства України є досить актуальною);

3) у галузі кримінального законодавства (недосконалість конструювання ст. 210 КК України: завищений мінімальний розмір бюджетних коштів, нецільове використання яких вважається злочином. Це сприяє зменшенню кількості зареєстрованих за цією статтею кримінальних посягань та, відповідно, призводить до скорочення резонансності нецільового використання бюджетних коштів, його штучного перетворення у адміністративне правопорушення. Ця нормативно-правова обставина вселяє у злочинців упевненість у власну безкарність та розрахунок на незначні наслідки дисциплінарного чи, максимум, адміністративно-правового характеру; розмір санкцій ст. 210 КК України, до того ж, не відповідає суспільній небезпечності та поширеності явища нецільового використання бюджетних коштів; відсутність у ст. 210 КК України особливо кваліфікованої обставини у виді використання бюджетних коштів усупереч їх цільовому призначенню організованою групою осіб);

4) у галузі адміністративного законодавства (дублювання окремих норм КУпАП у сфері порушення бюджетного законодавства України. Зокрема, деякі науковці наголошують на тому, що ст. 164-12 КУпАП «Порушення бюджетного законодавства» повністю охоплює диспозицію ст. 164-14 КУпАП під назвою «Порушення законодавства про здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти» [13]);

5) законодавство у сфері запобігання злочинності (неприйняття парламентом попри рекомендації РНБО України низки законів, а саме: «Про основи державної політики щодо протидії злочинності», «Про профілактику злочинів та інших правопорушень» [14]; нерозроблення спеціального нормативно-правового акта щодо запобігання безпосередньо економічній злочинності, до якої відноситься

нецільове використання бюджетних коштів; ігнорування Верховною Радою України проекту Закону України «Про кримінологічну експертизу проектів нормативно-правових актів» від 04.07.2005 № 7755, який вже багато років очікує свого прийняття);

б) законодавство у сфері реформування підприємств оборонно-промислового комплексу (нерозроблення Міноборони України Програми розвитку та реформування державних підприємств і господарських структур, що належать до сфери управління Міноборони України. Відсутність цього документу призвело до того, що керування державними підприємствами, які знаходяться в управлінні оборонного відомства, продовжує здійснюватись у «ручному» режимі. Це сприяє нецільовому використанню бюджетних коштів).

Криміногенні чинники *організаційно-управлінського* характеру пов'язані із недоліками в організації бюджетного процесу щодо отримання бюджетних коштів, їх використанням, розподіленням за різними напрямками діяльності ЗС, визначеними відповідними бюджетними програмами. Однак зумовлення цього злочину в українській армії залежить не лише від органів, що використовують бюджетні кошти. Інтерес представляють й одержувачі державних фінансів як безпосередні учасники бюджетного процесу, так і контролюючі та правоохоронні органи. Останні прямим чином впливають на дотримання законності учасниками бюджетних правовідносин. У зв'язку із цим класифікуємо організаційно-управлінські чинники злочину, передбаченого ст. 210 КК України, який вчиняється у ЗС, за критерієм сфери діяльності конкретного суб'єкта. Ними можуть бути розпорядники бюджетних коштів, одержувачі бюджетних коштів, а також суб'єкти, які здійснюють запобігання цьому фінансовому кримінальному посяганню.

Організаційно-управлінські детермінанти цього явища соціальної дійсності у діяльності розпорядників бюджетних коштів ЗС виявляються у: а) високому рівні корупції та забюрократизованості у роботі Міноборони України; б) недосконалості тендерного процесу закупівлі товарів та послуг для ЗС; в) штучному затягуванні керівництвом Міноборони України закупівлі необхідних товарів для української армії; г) поблажливості керівництва до підлеглих; г) непринциповому реагуванні на виявлені порушення бюджетного законодавства, що формує відчуття безвідповідальності та безкарності [15, с. 10]; д) недотриманні розпорядниками

черговості використання бюджетних коштів; е) свідомій підготовці Департаментом фінансів Міноборони України кошторисів на майбутній фінансовий рік із завищеними бюджетними потребами; е) підборі некваліфікованих кадрів до фінансово-економічних відділів розпорядників бюджетних коштів ЗС трьох ступенів тощо.

Ці ж криміногенні чинники у роботі одержувачів державних фінансів у військовій сфері полягають у такому: порушення правил проведення тендерних торгів (створення умов для відсторонення інших учасників торгів; залучення до участі у тендері афілійованих структур, які штучно завищують ціни на свої послуги); постійна зміна й удосконалення схем нецільового використання фінансів; свідоме і штучне завищення обсягу наданих товарів чи послуг, викривлення інформації щодо якості виконаних робіт; відсутність оприлюднення значних розмірів бюджетних коштів, що отримуються від Міноборони України та розпорядниками нижчих рівнів; прояв недостатньої пильності, неналежно організований контроль із боку керівників одержувачів бюджетних коштів діяльності фінансових відділів.

Організаційно-управлінські чинники у сфері діяльності суб'єктів, які здійснюють запобігання нецільовому використанню бюджетних коштів, стосуються недоліків у роботі різних органів кримінальної юстиції, а також контролюючих органів, що виявляють, розкривають цей злочин та притягують винних до відповідальності. До них слід віднести: Рахункову палату України, Держфінінспекцію, Держказначейство, органи прокуратури з нагляду за законністю у воєнній сфері, СБУ, Військову службу правопорядку ЗС, Департамент внутрішнього аудиту та фінансового контролю Міноборони України, суди та ін.

Такими чинниками є, зокрема: низький рівень контролю з боку Рахункової палати України, Держфінінспекції та Держказначейства дотримання розпорядниками бюджетного законодавства; поширеність корупції у роботі контролюючих та правоохоронних органів; виявлення дріб'язкових бюджетних правопорушень замість розкриття резонансних розкрадань державного бюджету; обмеженість штату кваліфікованих працівників; поверховість проведення ревізій господарської діяльності Міноборони України; незадовільна взаємодія контролюючих фінансових органів із правоохоронними органами; відсутність сучасних методик виявлення та розслідування фінансових правопорушень; обмежений доступ документації щодо

дотримання Міноборони України та інших розпорядників бюджетного законодавства; гонитва органів кримінальної юстиції за кращими, переважно кількісними, показниками розкриття бюджетних злочинів; суттєве навантаження на оперативних працівників та ін.

Таким чином, виділення низки криміногенних чинників нецільового використання у

ЗС бюджетних коштів соціально-економічного, нормативно-правового та організаційно-управлінського характеру дає підстави для розробки відповідних напрямів запобігання цьому негативному явищу соціальної дійсності. Це можливо шляхом комплексного обмеження криміногенної дії усіх виділених детермінант.

Список використаних джерел

1. Бойко А. Особливості детермінації економічної злочинності в умовах переходу до ринкової економіки / Андрій Бойко // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2009. – № 1 (13). – С. 68–74.
2. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2013 р. : Щорічне послання Президента України до Верховної Ради України. – Київ : НІСД, 2013. – 576 с.
3. Экономика Украины наихудшая в СНГ – Госстат // Обозреватель. – 23 мая [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://finance.obozrevatel.com/analytics-and-forecasts/84513-ekonomika-ukrainyi-naihudshaya-v-sng-gosstat.htm>.
4. В Украине доходы богатых и бедных разнятся в 45 раз // Dni.com.ua : независ. интернет-изд. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dni.com.ua/ukrnews/4407-v-ukraine-dohody-bogatyh-i-bednyh-raznyatsya-v-45-raz.html>.
5. Україна серед лідерів за кількістю мільярдів і злидарів // Експрес онлайн. – 12.11.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://expres.ua/digest/2013/11/12/96752-ukrayina-sered-lideriv-kilkistyumilyarderiv-zlydariv>.
6. Матола В. Експерт: діяльність керівництва Міноборони свідчить про дерибан армії, а не її розвиток : [інтерв'ю з М. Сунгуровським] [Електронний ресурс] / Вікторія Матола // Тиждень.ua. – 2013. – 17 серп. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/87244>.
7. Їжак О. І. Підходи до оцінки ефективності фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони України / О. І. Їжак // Стратегічні пріоритети. – 2013. – № 1 (26). – С. 126–133.
8. Сунгуровський М. Збройні сили перебувають у стані самознищення [Електронний ресурс] / Микола Сунгуровський ; Центр Разумкова // Газета по-українськи. – 2013. – 3 лип. – Режим доступу: http://razumkov.org.ua/ukr/article.php?news_id=1066.
9. Кількість безквартирних військовослужбовців за 5 років не зменшилась і становить близько 45 тисяч чоловік : Звернення Спілки офіцерів України [Електронний ресурс] / СОУ. – Режим доступу: <http://uoun.wordpress.com/2011/09/28/368/>. – 28.09.2011. – Назва з екрана.
10. Злочинність у паливно-енергетичній сфері України: кримінологічна характеристика та запобігання : монографія / [Б. М. Головкін, Г. Ю. Дарнопих, І. О. Христич та ін.] ; за ред. Б. М. Головкіна НДІ вивчення проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України. – Харків : Право, 2013. – 248 с.
11. Трубін І. Загальні проблеми юридичної відповідальності за бюджетні правопорушення / Ігор Трубін // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 6. – С. 97–101.
12. Гетманець О. П. Колізії та прогалини бюджетного законодавства щодо контрольних повноважень органів Державної контрольно-ревізійної служби України / О. П. Гетманець // Право і Безпека. – 2010. – № 3 (35). – С. 216–220.
13. Шкут В. М. Злочини проти системи бюджетного регулювання (питання розташування у Кримінальному кодексі України) / В. М. Шкут // Право і суспільство. – 2008. – № 5. – С. 79–83.
14. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 вересня 2009 року «Про стан злочинності у державі та координацію діяльності органів державної влади у протидії злочинним проявам та корупції» : указ Президента України від 27 жовт. 2009 р. № 870/2009 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 83. – Ст. 2809.
15. Гладун О. З. Злочини проти порядку виконання бюджету: кримінологічна характеристика, детермінація та запобігання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Гладун Олександр Зіновійович. – Київ, 2012. – 16 с.

Надійшла до редколегії 28.05.2014

ОЛЕЙНИК А. Н. ДЕТЕРМИНАЦИЯ НЕЦЕЛЕВОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ БЮДЖЕТНЫХ СРЕДСТВ В ВООРУЖЕННЫХ СИЛАХ УКРАИНЫ

Проанализированы криминогенные факторы нецелевого использования бюджетных средств в Вооружённых силах Украины. По критерию их характера факторы классифицированы на социально-экономические, нормативно-правовые и организационно-управленческие.

Ключевые слова: детерминация, криминогенные факторы, причины и условия, нецелевое использование бюджетных средств, Вооружённые силы Украины.

OLINYK O. M. DETERMINATION OF MISUSE OF BUDGET FUNDS IN THE ARMED FORCES OF UKRAINE

The relevance of misuse of budget funds in the Armed Forces of Ukraine is determined by its high latency, poor investigations this negative social phenomenon. These offenses will cause significant financial harm to the state and society, which are tens of billion. The prevalence of crime under Article 210 of Criminal Code of Ukraine lowers the prestige of the military profession, promotes anomie, increased distrust not only to the Ministry of Defense of Ukraine, but also to the entire system of government. Because of under funding Ukrainian army jeopardized national security of Ukraine, its territorial integrity and defense.

The purpose of the article is to analyze the criminogenic factors that determine the use of public funds inappropriately in the Armed Forces. For the sake of structuring the perception of ease and convenience scientific description there is classified determinants of misuse of budgetary funds by their nature to: social, economic, legal and organizational management in this research.

Such socio-economic factors are called as: the financing of the state of the Ukrainian army; low level of social welfare personnel; low salaries of officials who are managing public funds of military department; unresolved housing problems of families of many soldiers.

Legal factors include a number of shortcomings and defects, which occur in many areas of national legislation. Therefore those factors are grouped according to the criterion of a particular area of law where deficiencies are found. These groups are budget, tax, criminal, administrative law, legislation in the field of crime prevention and law reform in enterprises of the military-industrial complex.

Factors determining the organizational and administrative management are related to the activities of a number of subjects. They are financial regulatory bodies and law enforcement agencies. All puzzled detection of misuse of budgetary funds, their disclosure and investigation.

The result has been established by the fact that some of the criminogenic factors influenced the development of advanced measures to prevent this negative social phenomenon in the Armed Forces of Ukraine.

Keywords: *determination, criminogenic factors, causes and conditions, misuse of budgetary funds, Armed Forces of Ukraine.*

УДК 343.23

Ю. В. ОРЛОВ,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального права та кримінології

факультету підготовки фахівців для підрозділів слідства

Харківського національного університету внутрішніх справ

НАУКОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ ІНТЕГРАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ ТА СИСТЕМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Досліджено наукові проблеми формування стратегій інтеграції політичної системи та протидії злочинності. Обґрунтовано гносеологічну автономність зазначених стратегій. Визначено наукові засади функціональної синхронізації цих систем як умови їх інтеграції. Проаналізовано політичні фактори формування стратегій інтеграції протидії злочинності та політичної системи європейсько-континентального типу. Надано узагальнену змістовну характеристику інтеграційним заходам політико-кримінологічного спрямування.

Ключові слова: *протидія злочинності, політична система, політичне управління, стратегія інтеграції, фактори інтеграції.*

Тривалий час у нашій країні політична система залишалася й продовжує залишатися закритою, автономно функціонуючою. При чому її закритість виражається не тільки і не стільки у доступі до неї, громадському впливу на неї (події останнього року наочно продемонстрували всю умовність закритості політичної системи за цим критерієм), скільки у її замкненос-

ті на внутрішніх цілях: самозбереження системи, забезпечення стабільності її функціонування шляхом раціонального розподілу владних повноважень, зокрема й на комерційній та іншій договірній основі. Хоча, справедливості заради, слід визнати, що непересічні трансформації сфери національної безпеки, безпрецедентні загрози конституційному ладу,